

Slutrapport

EFTERVÅRD – en del av vården

Ett projekt delfinansierat av Tillväxtverket

Rapportförfattare: Karin Pierroff och Fredrik Ingvarsson för
Credo Syd 2013

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
SAMMANFATTNING	3
BAKGRUND	5
Eftervård	6
PROJEKTETS SYFTE OCH MÅL	6
Syfte	6
Mål	7
Avgränsning	9
GENOMFÖRANDE	9
TJÄNSTEN "EFTERVÅRD"	10
Eftervårdskonsulent	10
Arbetsgång	11
Kartläggningen	13
Kvalitetsarbete	16
IMPLEMENTERING	16
Intresse för en eftervårdstjänst	17
KÄLLFÖRTECKNING	18

SAMMANFATTNING

Stiftelsen Credo har bedrivit verksamhet sedan 1990 och är en väl ansedd aktör inom konsulentstödd familjehemsvård för barn, ungdomar och vuxna. Credo är en allmännyttig icke vinstutdelande organisation, politiskt och religiöst obunden. Sedan 2011 finns även Stiftelsen Credo regionalt i Skåne med lokalt kontor i mellersta Skåne- Credo Syd. Under 2012 har Credo Syd erhållit projekt pengar från Tillväxtverket för att utveckla och förbättra eftervården inom verksamheten.

Behovet av bättre insatser i eftervården har påvisats från flera håll. Ingrid Höjer (Göteborgs universitet) och Yvonne Sjöblom (Stockholms universitet) visar i sin färsk forskning att eftervården för familjehemplacerade i Sverige är eftersatt (föreläsning, 2011). Ytterligare ett faktum som pekar på behovet är det att staten har skjutit till pengar för att utveckla ett system som ska förbättra eftervården av ungdomsbrottslingar. Behov har även lyfts fram då socialtjänstlagen 2008 kompletterades med en paragraf som har eftervården i fokus.

Credo har utvecklat en tjänst där vi erbjuder uppdragsgivare en tydligt strukturerad och planerad eftervård där klienten erbjuds stöd och hjälp i tiden efter avslutad vårdinsats. En av Credo utsedd eftervårdskonsulent ansvarar för tiden i eftervård, från inkommande förfrågan till slutrapport. I eftervården ska vi bistå klienten med stöd och hjälp i umgänge med familj och vänner. Vi ska kunna vägleda i möjligheter för att hitta, söka och få jobb, praktik/arbetspraktik eller studier. Vi vill stötta i sociala kontakter (föreningsliv, självhjälpgrupper, stödgrupper) finna värden som stärker den egna självkänslan och som leder till bättre mående. Vi ska vara behjälpliga att genom kontakter underlätta möjligheterna för den enskilda individen att kunna få och behålla eget boende och att stötta klienten i en bättre ekonomihantering. Allt för att stärka förutsättningar för fortsatt drogfrihet och ett bra mående.

Målet med detta projekt har varit en tydligt strukturerad eftervård där alla kontakter med samhället finns med i en planering för den enskilda individen. Den eftervård vi erbjuder ska utföras med en tydlighet och utifrån givna ramar men där innehållet anpassas utifrån klientens

behov. Fokus i insatsen ligger på de områden där klienten behöver ytterligare stöd för att kunna finna en trygg och självständig tillvaro.

Förutom att vi genom projektet erhållit kompetens att leverera en tjänst som vi vet att det finns ett stort behov av, kommer det även innebära ett kvalitetslyft i redan befintlig verksamhet där den konsulentstödda familjehemsvården är grundverksamheten. Det finns nu ett alternativ för t.ex. kommuner och kriminalvård där fokus helt och fullt ligger på eftervård och klientens väg till ett tryggare och mer självständigt liv.

En effekt i det förstörade perspektivet som tydligt kan lyftas fram har att göra med bättre nyttjande och sparande av offentliga medel. En stor del av de brister som idag finns i eftervården genererar enorma kostnader i samband med klienter som efter avslutad vård och behandling, återfaller i missbruk och dåligt mående, med enorma nya kostnader för kommuner och landsting som följd.

BAKGRUND

Credo är en väl ansedd aktör inom konsulentstödd familjehemsvård, aktiva sedan 1990. Verksamheten startade på uppdrag av socialdepartementet, socialstyrelsen och kriminalvårdsstyrelsen för att främja och bedriva konsulentstödd familjehemsvård för ungdomar och vuxna. Stiftelsen Credo är en allmännyttig icke vinstutdelande stiftelse som är politiskt och religiöst obunden.

Credo har sedan 1999 verksamhet i Skåne med ett filialkontor beläget i mellersta Skåne – Credo Syd. I augusti 2011 har en medveten satsning gjorts på att bygga ut familjehemsvården samt annan verksamhet inom vård och omsorg som efterfrågas i regionen. Credo Syd har idag fokus på att utveckla och förfinas redan fungerande verksamhet men också utöka och utveckla nya spår inom vård och omsorg. Under 2012 har Credo sökt och erhållit stöd från Tillväxtverket för att utveckla och förbättra eftervården.

Behovet av bättre insatser i eftervården påvisas från flera håll. Ingrid Höjer (Göteborgs universitet) och Yvonne Sjöblom (Stockholms universitet) visar i sin färsk forskning på att eftervården för familjehemsplacerade i Sverige är eftersatt. De pekar på att det främst är eftervårdens organisering och hur personens behov tillgodoses i eftervårdsskedet som är försummat. Vidare menar de att vi i Sverige saknar strukturerade eftervårdsprogram något som prioriterats under en längre tid i t.ex. Norge och Storbritannien. I sin rapport framhåller de bl.a. att det i 75 % av fallen som rör familjehemsvård inte finns några särskilda rutiner för eftervård. Vidare nämner de att någon form av organiserad planering endast finns i 11 % av familjehemsplaceringarna (Familjehemskonferensen Göteborg sep 2011 samt Socialvetenskaplig tidskrift nr 1 2011).

Ytterligare ett faktum är det att staten har skjutit till pengar för att utveckla ett system som ska förbättra utsluss/eftervård av ungdomsbrottslingar (institutionsplacerade) (SR Västmanland). Behovet har även tydliggjorts då socialtjänstlagen 2008 kompletterades med en paragraf som har eftervården i fokus: ”*Socialnämnden skall... i sin omsorg om barn och ungdom tillgodose det särskilda behov av stöd och hjälp som kan finnas sedan vård och fostran utanför det egna hemmet upphört*” (5 kap.1§ SoL).

Eftervård

Eftervård som begrepp är inte helt lätt att ta sig an. Ofta pratas det om eftervård som synonymt med utsluss men vi menar att det ska ses som två skilda företeelser. Vi ser eftervården som en enskild insats som träder in när klienten har lämnat t.ex. behandlingshem, familjehem eller Kriminalvård. Vi menar att eftervården är tiden efter utslussning och är inte ett alternativ till utsluss men väl kan stå som ett komplement till befintlig utsluss. För att det inte ska bli ett glapp mellan utsluss och eftervård är det viktigt att dessa överlappar så att den planerade eftervården kan ta vid dagen när klienten lämnar vården. Eftervårdsinsatsen är ett sätt att stötta och vägleda klienten i kontakten med samhället när denne i stor utsträckning annars lämnas ensam att hantera alla krav och förväntningar. Vi ser eftervården som ett sätt att hjälpa och stödja klienten när denne avslutat tidigare vårdinsats, men då klienten känner behov av fortsatt stöd. Eftervård är att ge klienten en ökad trygghet att kunna hantera de utmaningar som står för dörren när det är dags att stå på egna ben.

Enligt de källor vi pratat och diskuterat begreppet med menar att den eftervård som idag bedrivs ofta är informell och sköts till stor del på "frivillig" basis lite vid sidan om den huvudsakliga verksamheten. Vilket gör att det är upp till den kontaktperson, socialsekreterare eller t.ex. familjevårdskonsulent om denne har tid att frivilligt underhålla eftervården. Klienten vet då inte vad denne kan förvänta sig för stöd och vet då inte heller vad denne kan kräva av en sådan insats.

I bl.a. Storbritannien och på Irland har eftervård varit ett prioriterat område under en längre tid. Vissa delar i eftervården är där lagstadgade och således ett tvång för myndigheterna att aktivt arbeta med och prioritera denna del av vårdkedjan. Man pratar där om Leaving care och Aftercare, två begrepp värda sin uppmärksamhet i detta sammanhang och som skulle kunna jämföras med begreppen Utsluss och Eftervård (www.hse.ie/eng).

PROJEKTETS SYFTE OCH MÅL

Syfte

Syftet är att förbättra insatsen i eftervårdsskedet genom att tydliggöra vad som ingår i den eftervårdsinsats som erbjuds klienter. Vi har arbetat med inriktning mot att skapa en tjänst för

bättre eftervård. Det gäller främst klienter (unga och vuxna) som kommer ut från vård av psykosocialt beteende, missbruk, efter vård i enlighet med LVM, LVU, LSS eller SoL. Det kan gälla personer som kommer från behandlingshem, kriminalvård eller personer som avslutar sin familjehemsvård från kommun, via Credo eller annan organisation.

Mål

Målet med detta projekt är en tydligt strukturerad eftervård där alla kontakter med samhället finns med i en planering för den enskilda individen. Den eftervård vi erbjuder ska utföras med en tydlighet och utifrån givna ramar. Trots detta strukturerade arbetssätt är det av vikt att innehållet anpassas utifrån klientens behov. Fokus i insatsen ligger på de områden där klienten behöver ytterligare stöd för att kunna hantera vardagen och finna en trygg och självständig tillvaro.

Konkret måluppfyllelse:

Som tidigare lyfts fram har vi haft som mål att skapa en tjänst för bättre eftervård. De målgrupper som vi i första hand väljer att vända oss till är klienter (unga och vuxna) som kommer ut från vård av psykosocialt beteende, missbruk eller vård i enlighet med LVM, LVU, LSS eller SoL. Det kan gälla personer som kommer från behandlingshem, kriminalvård eller som avslutar sin familjehemsvård från kommun, via Credo eller annan organisation. Målet har varit en tydligt strukturerad eftervård där alla kontakter med samhället finns med i en planering för den enskilda individen. Mer konkret har vi nu tagit fram en tydligt paketerad tjänst med målet att klienten ska finna en tryggare tillvaro och kunna leva ett mer självständigt liv efter genomförd eftervårdsinsats.

Effektmål

Med projektet har vi uppnått en kompetens som ger oss möjlighet att kunna leverera en tjänst som vi vet att det finns ett stort behov av. Förhoppningen är att detta i förlängningen kommer lyfta övriga delar i redan befintlig verksamhet där den konsulentstödda familjehemsvården är grundverksamheten.

En annan tydlig effekt av projektet är att vi nu har en mycket bra utgångspunkt i vårt eftervårdsarbete med klienterna vilket kommer att innebära kvalitetslyft och gynnsamma synergieffekter för hela organisationen. Effekten av en uttalad och konkret eftervårdstjänst innebär ökade möjligheter både för egna klienter men också klienter placerade i andra åtgärder eller där vederbörande kommer direkt från kommun eller kriminalvård. Denna tjänst tillsammans med övrig verksamhet och de erfarenheter som redan finns kommer att lyfta kvaliteten i vårt arbete med social vård och omsorg. För personalen innebär det ett lyft kompetensmässigt då alla delar i vårdinsatsen finns med och ger en helhetsbild av vårdkedjan för varje enskild konsulent på Credo. Kommuner och kriminalvård har nu ett alternativ där fokus helt och fullt ligger på eftervård och klientens väg till ett tryggare och mer självständigt liv.

En effekt i det förstörade perspektivet (indirekt effekt) kan tydligt lyftas fram och har att göra med bättre utnyttjande och sparande av offentliga medel. En stor del av de brister som idag finns i eftervården genererar enorma kostnader i samband med klienter som efter avslutad vård och behandling, till följd av brister i eftervården, återfaller i missbruk och dåligt mående, med enorma nya kostnader för kommuner och landsting som följd (www.svd.se Sallmén B). Sallmén menar att det är eftervården som ur ett ekonomiskt perspektiv ”*skulle kunna vara den kanske viktigaste insatsen för vårdfinansieringen*”.

Produktmål

Eftervårdsprojektet har lett till att vi nu har en tjänst med ett tydligt innehåll. Utifrån klientens behov anpassas tjänsten i olika nivåer. Tjänsten kan vara mer omfattande och sträcka sig över en längre tidsperiod där klienten har ett mer omfattande behov av stöd och hjälp. Tjänsten kan också vara mindre omfattande för de klienter där det t.ex. delvis finns en planering eller redan inkopplade resurser.

Det är en professionellt specialiserad Eftervårdskonsulent (med adekvat högskoleutbildning) som arbetar med att lotsa klienter efter behandling och/eller familjehemsvård. Denna Eftervårdskonsulent följer klienten från förfrågan till avslut och påbörjar arbetet med klienten genom att göra en utredning och analys av nuläget och skapar därefter en eftervårdsplanering med utgångspunkt från den enskilda individens nuvarande status samt uppdragsgivarens tankar om behov.

Avgränsning

I tjänsten ingår inga behandlande insatser utöver det stöd och vägledande arbete som kan ges av vår personal. Där behov finns hänvisas klienten till öppenvården i respektive kommun. Om Credo ser att det finns behov av mer behandlande insatser under eftervårdstiden kontaktas uppdragsgivare för vidare diskussion.

GENOMFÖRANDE

Projektet inleddes med att befintligt material och metoder på Credo inventerades. Credos befintliga verksamhet, utslussarbete och eftervård har granskats. De metoder som är väl beprövade och har visats sig fungera väl i nuvarande verksamhet har vi valt att ta del av och använda oss av i Eftervårdstjänsten.

Vi har läst forskningsrapporter, SiS-rapporter (Statens Institutionsstyrelse), SOU (Statens Offentliga Utredningar), artiklar, propositioner, litteratur rörande familjehemsvård, utsluss och eftervård för kunskapsinhämtning samt underlag för kommande arbete.

För att få en fingervisning om vilket innehåll och utformning tjänsten bör ha samt för tankar, idéer och inspiration har vi lämnat enkäter till familjehem samt till klienter. Vi har genomfört telefonintervjuer med chefer på institutioner, inom socialtjänsten samt inom frivården. När det gäller våra telefonintervjuer har vi utgått från ett antal frågor men i stort låtit intervjuobjektet prata fritt utifrån begreppet eftervård. Vi har haft enskilda diskussioner samt diskussioner i grupp med personer som är verksamma inom och har erfarenheter av familjehemsvård, institutionsplaceringar, utsluss och klientarbete, där vi lyft fram begreppet eftervård. Vi har studerat hemsidor som behandlar ämnet. Haft även samtalat kring ämnet med docent från Stockholms universitet och med.dr./socioonom från Lunds universitet, båda har under flera år studerat och diskuterat Eftervården.

För löpande feedback under projektiden har vi satt ihop en referens grupp. Denna grupp består av anställda på Credo, två familjehemsvårdare, en f.d. klient med erfarenhet av utsluss och eftervård.

TJÄNSTEN "EFTERVÅRD"

Vi har utvecklat en tjänst där vi erbjuder uppdragsgivare och klient en tydligt strukturerad eftervård där klienten erbjuds stöd och hjälp i tiden efter avslutad vårdinsats. En av Credo utsedd eftervårdskonsulent ansvarar för tiden i eftervård, från inkommande förfrågan till slutrapport.

Tjänsten kommer att presenteras mer i detalj men arbetet innefattar kortfattat:

- Att kunna bistå klienten med stöd och hjälp i arbete och umgänge med familj och vänner.
- Att stärka förutsättningar för fortsatt drogfrihet – bra mående
- Vägleda i möjligheter för att hitta, söka och få jobb, praktik/arbetspraktik eller studier.
- Att stötta i sociala kontakter (föreningsliv, självhjälsgrupper, stödgrupper) finna värden som stärker den egna självkänslan och underlättar bättre mående.
- Att vara behjälplig och att genom kontakter underlätta möjligheter för enskild individ att kunna få eget boende
- Att stötta för en bättre förståelse för ekonomihantering.

Vi erbjuder klienten stöd i praktiska göromål men även i det emotionella då det ofta är många känslor, positiva som negativa, som växer när vardagen plötsligt förändras.

Utvecklingsmöjligheter kommer att identifieras under tjänstens användande och förbättringar kommer att göras efter hand. Vi kommer ständigt utöka våra kontaktytor med fler och användbara samhällskontakter.

Eftervårdskonsulenten

En av Credo utsedd Eftervårdskonsulent ansvarar för eftervårdstiden. Denne stöttar och hjälper klienten inom de områden där behov av stöd framkommit. Det handlar om att kunna hjälpa till och stötta i övergången från vård till en tryggare och mer självständig tillvaro. Vi har diskuterat flera möjligheter kring vem som ska ta rollen som eftervårdskonsulent. I de diskussioner vi haft med familjehem, klienter, och yrkesverksamma inom området har vikten

av en bra relation lyfts fram. Även litteraturen pekar på detta (Höjer, Sjöblom 2011). Samtidigt har det framkommit att en för nära relation även kan vara hindrande under eftervårdstiden som t.ex. i de fall då familjevård/kontaktperson har svårt att släppa klienten och inte låter denna pröva sina vingar på egen hand. I de fall då klienten har en god, fungerande relation med t.ex. sin familjehemsvård/konsulent är tanken att denna ska kunna fungera som eftervårdskonsulent med stöd från Credos eftervårdspersonal. Av vikt är att denna person jobbar utifrån den arbetsgång som här redovisas för. I andra fall där personen i fråga inte har en sådan relation ska klienten stå i direkt kontakt med vår professionellt specialiserad eftervårdspersonal (med adekvat högskoleutbildning) som arbetar med att lotsa klienten i tiden efter vård.

Arbetsgång

Vi har skapat en tydlig arbetsmodell som innefattar vägen från förfrågan till avslut. Den konkreta arbetsgången beskrivs enligt nedan (se även bild):

Förfrågan inkommer/behov tydliggörs

Uppdragsgivare kontaktar Credos eftervårdskonsulent med aktuellt ärende. Relevanta frågor ställs till uppdragsgivare utifrån förfrågningsunderlag. Om personen kommer från Credos egna familjehemsvård tydliggörs klientens behov vilka sedan sammanställs och tydliggörs utifrån samma förfrågningsunderlag som hänvisats till ovan.

Klientkontakt samt samtalsbokning

Klienten kontaktas och Eftervårdskonsulenten förklarar eftervårdsinsatsen. Tid för kartläggningssamtal bokas och klienten förbereds på de frågor som kommer att ställas under kartläggningen. Om klienten vill kan kartläggningssmallen skickas innan samtal.

Kartläggningssamtal

Klientens nuläge kartläggs utifrån ett lösningsinriktat samtal. Behov tydliggörs. Mer detaljerad beskrivning nedan.

Gemensam överlämning av pågående insats/vård

Överlämnande från pågående vårdinsats. Förväntningar från samtliga deltagande tydliggörs.

Avslut

Genomgång av hela insatsen tillsammans med klienten. Hur har det gått? Hur ska klienten gå vidare? Finns behov av ytterligare stöd och hur bör detta i så fall se ut utifrån klientens önskemål? Klientens starka och svaga punkter identifieras. I avslutet med klienten är det av vikt att påvisa de kontakter (nätverket) som finns där som fortsatt stöd för personen. Viktigt att få klienten att förstå att denne inte lämnas helt på egen hand när eftervårdsinsatsen är slut men att "man" från uppdragsgivare och vår sida (Credos eftervårdskonsulent) anser personen färdig att stå på egna ben.

Rapport

Kort rapport om nuläge lämnas till ansvarig instans/uppdragsgivare efter uppföljningar. Utgår från arbetsplanen som bifogas med korta kommentarer.

Slutrapport

Sammanfattning av insatsen. Starka och svaga punkter. Ytterligare stöd/insatser? Hela arbetsplanen med slutkommentarer skickas.

Kartläggningen

Vid kartläggningssamtalet utgår vi från ett lösningsinriktat samtal. Det är av stor vikt att kartläggningssamtalet görs grundligt och att klienten ges tid att reflektera över frågorna som ställs. I kartläggningssamtalet går Eftervårdskonsulenten igenom olika områden (se nedan) med klienten. I detta samtal lyfts behov av insatser fram och områden tydliggörs som klienten behöver extra stöd i. Stor vikt läggs vid samtal kring klientens nätverk och att identifiera nyckelpersoner inom de olika områdena. I de fall kartläggning nyligen gjorts kompletteras denna om något nytt tillkommit.

De områden som är i fokus under kartläggningen har vi valt ut det då det är inom dessa som vi sett att behovet av stöd är som störst. Studerat material visar att det är inom dessa områden som många uttrycker oro inför när de tar steget från vård till ett mer självständigt liv (Höjer, Sjöblom, *Att stå på egna ben* 2011).

Vi utreder behovet av praktisk hjälp inom de olika områdena men tar även i beaktande det emotionella stöd som klienten har behov av under insatsens gång. Om det vid samtal med klienten visar sig finnas andra behov inom andra områden vi inte tar upp i kartläggningssamtalet tar vi detta i beaktande och inkluderar i den arbetsplan som vi arbetar vidare med. Credo har tagit fram en rutin för hur Eftervårdskonsulenterna ska arbeta med de olika områdena. Rutinen är till för att alla klienter ska få samma möjlighet till stöd. Av vikt att påpeka är att även om där finns en rutin för hur vi ska gå tillväga ska det individuella behovet alltid beaktas och få styra i hur ärendet ska tas vidare.

FOKUS FÖR KARTLÄGGNING

- NÄTVERK
- BOENDE
- ÖPPENVÅRDSINSATSER
- EKONOMI
- FRITID
- SYSSELSÄTTNING
- ÖVRIGT

Utifrån befintliga men även nya kontakter har vi skapat ett kommunindelad dokument där vi samlat värdefulla kontakter inom områdena – boende, hälsa/mående, ekonomi, fritid samt sysselsättning. Kontaktnätet kommer att utökas under tidens gång.

Nätverk

Vikten av att kunna uppbåda goda och hållbara relationer visar studerade källor samt även de rundringningar vi gjort (SiS-rapport 2005:6 samt Höjer, Sjöblom 2011). Under kartläggningssamtalet identifierar eftervårdskonsulenterna tillsammans med klienten personer i klientens nätverk. Som stöd utgår vi ifrån nätverkskartan där klienten markerar sina kontakter och där vi sedan utifrån ett lösningsinriktat samtal resonerar kring dessa. Här framkommer bra kontakter som klienten redan besitter samt att vi identifierar behovet av nya. Även vid överlämningssamtalet går vi tillsammans med tidigare inkopplad instans igenom det nätverk av personer som kan komma att vara viktiga för klienten framöver. Fokus ligger på att identifiera hållbara relationer som fungerar även efter eftervårdsinsatsens avslut. Tillsammans med klienten utformas en för klienten specifik kontaktlista med uppgifter till personer i dennes nätverk.

Hälsa/mående

Klienten får redogöra för sin hälsa/mående. Om det finns behov av speciellt inriktad träning (t.ex. sjukgymnastik) eller öppenvårdskontakter ska det framkomma här. Om klienten medicinerar ska det framgå här och även hur klienten klarar av att hantera medicineringen på egen hand. Credo har ett upparbetat kontaktnät med behandlande instanser vilka klienten kan hänvisas till. Credo besitter även kontakter att länka till gällande de öppenvårdsinsatser som finns i kommunerna.

Ekonomi

Vid ekonomiska frågor så stöttar Credos personal klienten till en bättre ekonomihantering. Rutin för detta är framtagen. Det kan vara allt från att hjälpa klienten öppna ett bankkonto till att stötta i en mer omfattande skuldsanering. Eftervårdskonsulenterna har möjlighet att hjälpa klienten att lägga upp en hushållsbudget för en mer kontrollerad ekonomi. Om klienten är i behov av mer omfattande hjälp hänvisar vi i första hand till kommunens budget/skuldrådgivare. Då väntetiden till en rådgivare kan vara upp till 4 veckor, stöttar

Eftervårdskonsulenten klienten under väntetiden utifrån framtaget arbetsmaterial. Credos personal kan hjälpa klienten att ta den första kontakten med myndigheter och i de fall det finns ett mer omfattande behov kan vi följa med och närvara vid möten t.ex. hos budget/skuldrådgivare, försäkringskassan eller socialförvaltningens försörjningsstöd. Credos Eftervårdskonsulent kan presentera olika webbaserade hjälpmedel där klienten kan få ytterligare hjälp att strukturera upp sin ekonomi utifrån de behov som föreligger.

Boende

I kartläggningen framgår klientens behov av stöd i boendefrågan. När det kommer till klientens boendesituation så ska de flesta klienter vid eftervårdens början ha någon form av bostad, detta då frågan ofta är i fokus under utslussfasen. När så inte är fallet ska Credos eftervårdspersonal vara behjälplig och vi har tagit fram information om och kontaktytor med andrahandsuthyrare, kommunala och privata hyresvärda samt kommunernas boendestöd. Credo jobbar kontinuerligt med att ta fram nya kontakter för att underlätta möjligheter för enskild individ att få eget boende. Credos eftervårdskonsult ska även stötta klienten i frågor rörande boendet. Stötta klienten att kunna behålla boendet och skapa sig en god boendemiljö.

Fritid

Tillsammans med klienten undersöker Credos eftervårdskonsulent möjligheterna till en aktiv fritid. I kartläggningssamtalet framgår klientens önskemål om fritidssysselsättning. Eftervårdskonsulenten hjälper och stöttar klienten att utreda vilka förutsättningar som finns. Det kan röra sig om att ta kontakt med kommunen för att se över deras kulturutbud, vi kan hjälpa till att söka upp och ta kontakt med olika föreningar när intresse finns.

Sysselsättning

Utifrån kartläggningssamtalet framgår det vilken sysselsättning som klienten är i behov av. Det kan röra sig om studier, praktik/arbetsträning eller direkt ut i arbete. Credos eftervårdskonsulent stöttar klienten i de kontakter denne bör ta. Vi har ett brett kontaktnät ute hos arbetsgivare för bl.a. arbetsträning och praktik och har för denna tjänst tagit fram en separat kontaktlista för denna typ av behov. Om behov finns har vi även möjlighet att närvara för stöttning vid myndighetskontakter t.ex. Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan. När det handlar om fortsatta studier har vi upparbetade kontakter med studie- och yrkesvägledare i flertalet av Skånes kommuner.

Kvalitetsarbete

Credo jobbar ständigt med förbättringsarbete och utför löpande utvärdering av de tjänster som erbjuds. Credo har utarbetade rutiner för klagomålshantering, utvärdering av uppdragsgivares samt klienters erfarenhet av den levererade tjänsten. Vi för en kontinuerlig dialog med våra uppdragsgivare/klienter för att följa upp hur insatsen upplevs.

Tanken framöver är att kvalitetsarbetet kring eftervården precis som familjehemsvården i stort ska kunna lyftas och tydligt knytas till en form där vi tydligt kan peka och visa på evidensbaserad praktik (EBP). Det handlar inte enbart om att kunna visa varför och hur vi arbetar med eftervård och familjehemsvård i stort. För att kunna nå ut och nå genomslag handlar det lika mycket om att kunna påvisa evidens dvs. att det fungerar i verkligheten. Forskarrapporter och andra exempel i all ära men ska vi få med oss aktörer och ansvariga myndighetspersoner så handlar det mycket om att kunna visa att det vi gör också ger resultat.

IMPLEMENTERING

Vi har avsatt tid under projektets gång för att marknadsföra och implementera tjänsten både internt på Credo hos våra familjehemskonsulenter och i nuvarande verksamhet, men även hos externa aktörer som vi identifierat som potentiella användare av en eftervårdstjänst.

Då vi är medvetna om att det finns ett stort behov av Eftervård och att frågan inte får den uppmärksamhet den förtjänar har vi bland annat försökt skapa en diskussion och debatt i ämnet. För att lyfta fram några exempel så har vi bl.a. genomfört en informationsdag/seminarium i Eftervård där Yvonne Sjöblom, docent från Stockholms universitet, föreläste om behovet av eftervård. Susanne Berganäs pratade eftervård utifrån ett brukarperspektiv och vi på Credo presenterade vår grundverksamhet samt introducerade den Eftervårdstjänst som vi arbetat fram. Vi har även publicerat en artikel på Sociala Nätet där vi belyser behovet av eftervård och efterfrågar en prioritering av frågan.

Intresse för en eftervårdstjänst

Under tjänstens uppbyggnad har det vid diskussioner med utomstående aktörer framkommit ett stort intresse för eftervård och en insats som efterfrågas av många. Vi har varit i kontakt med ett flertal yrkesverksamma bl.a. på socialtjänsten, inom kriminalvården, på SiS-institutioner. Samtliga uttrycker ett stort behov av eftervård men har samtidigt svårt att se hur de ska ha möjlighet att använda en sådan tjänst av extern aktör då det hela i slutändan är en kostnadsfråga. Ekonomin och bristen på resurser är ett uppmärksammat hinder för att genomföra en god eftervård, vilket även flera studier pekar på (Institutionsvård i fokus nr 2 2012).

Vi arbetar med att erbjuda en strukturerad eftervård till våra uppdragsgivare som en del av den konsultstödda familjehemsvården men även som en separat tjänst till de klienter som ej varit inom familjehemsvård. Vi ser inte eftervården som ett kostsamt alternativ. Tvärtom ser vi en fördel med eftervården i det att till en mindre kostnad kunna fortsätta erbjuda klienten stöd i arbetet mot ökad trygghet och självständighet och då även kunna förhindra återfall i missbruk och kriminalitet.

Potentiella uppdragsgivare är i första hand uppdragsgivare som redan har en upparbetad kontakt med Credo. Vi kommer dock arbeta för att även andra får upp ögonen för behovet av en Eftervårdstjänst. Vi ser våra uppdragsgivare i socialtjänsten, inom kriminalvården och SiS-institutioner. Vi kan även tänka oss privata aktörer som idag har behov av att komplettera befintliga tjänster med en trygg eftervård.

KÄLLFÖRTECKNING

Allmän SiS-rapport 1998:2, Nils Stenström, N. – ”Utslussning och eftervård vid de särskilda ungdomshemmen”. <http://www.stat-inst.se/documents/Publikationer/allmanna-rapporter/1998/1998-2-utslussning-och-eftervard-vid-de-sarskilda-ungdomshemmen.pdf>
Hämtad 2012-10-16

Allmän SiS-rapport 2005:6. Ell-Marie Wärmegård. *Del av ett sammanhang Att arbeta med klienters nätverk under och efter LVM*

HSE (2006) Model for the Delivery of Leaving Care and Aftercare Services in HSE North West Dublin, North Central Dublin and North Dublin.
http://www.hse.ie/eng/services/Publications/services/Children/Model_for_the_Delivery_of_Leaving_Care_Aftercare_Services.pdf Hämtad 2012-10-24

Höjer I., Sjöblom Y. - föreläsning familjehemskonferensen Göteborg sep 2011

Höjer I., Sjöblom Y. – ”Att stå på egna ben”. Socialvetenskaplig tidskrift nr 1 • 2011

Lundström, Sallnäs, Andersson Vogel. *Utvärdering av en förstärkt vårdkedja för ungdomar som vårdats vid SiS-institution, slutrapport*. Institutionsvård i fokus nr 2 2012. Rapporten hämtad: <http://www.stat-inst.se/pagefiles/5137/utvardering-av-en-forstarkt-varokedja-for-ungdomar-som-vardots-vid-en-sis-institution.pdf>

Sallmén, Björn: http://www.svd.se/nyheter/inrikes/100-av-104-missbrukare-dog_175992.svd
Hämtad 2012-10-17

SiS Delredovisning: Delrapport av uppdrag att utveckla utslussningen från slutet ungdomsvård (2011). Finns: <http://www.stat-inst.se/press/pressmeddelanden/ungabrottsdomda-slussas-ut-enligt-nya-regler/>